

ТАКМИЧЕЊЕ ИЗ ФИЗИКЕ УЧЕНИКА СРЕДЊИХ ШКОЛА
ШКОЛСКЕ 2012/2013. ГОДИНЕ.

II РАЗРЕД

Друштво физичара Србије
Министарство просвете, науке и технолошког
развоја Републике Србије
ЗАДАЦИ

ОПШТИНСКИ НИВО
17.02.2013.

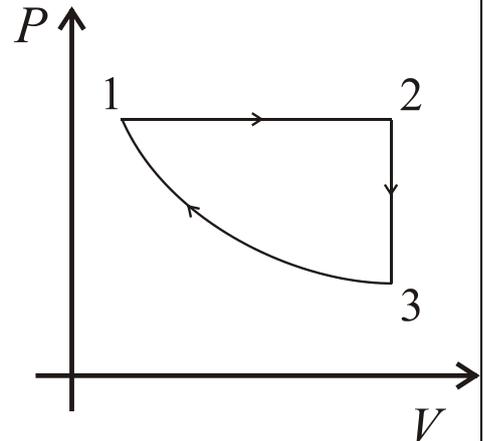
1. На тело масе m које се налази у стању мировања почне да делује сила под углом од 30° чији интензитет расте линеарно са протоком времена $F = bt$ (b је константа). Наћи убрзање тела у тренутку одвајања од подлоге. Коефицијент трења је μ . (20п)

2. Израчунајте запремину воде која се може загрејати у бојлеру од $t_1 = 15^\circ\text{C}$ до $t_2 = 95^\circ\text{C}$ за време од $\tau = 90\text{s}$. Снага грејача бојлера је $P = 2\text{kW}$, коефицијент корисног дејства бојлера је $\eta = 85\%$, густина воде је $\rho_{\text{H}_2\text{O}} = 1000\text{kg/m}^3$ а специфична топлотна капацитативност воде је $c_{\text{H}_2\text{O}} = 4180\text{J/(kgK)}$. (20 п)

3. У цилиндричној посуди попречног пресека $S = 150\text{cm}^2$, испод клипа занемарљиве масе, налази се ваздух на температури $T_1 = 300\text{K}$ и притиску $p_1 = 10^5\text{Pa}$. У почетном тренутку клип се налази на $0,8\text{m}$ од дна посуде. Када се на клип стави тег масе $m = 50\text{kg}$, ваздух се загреје до $T_2 = 320\text{K}$. Израчунајте промену висине клипа у односу на дно посуде након загревања ваздуха. Узети да је $g = 9,81\text{m/s}^2$ (20 п)

4. Иста количина топлоте којом се $m_{\text{H}_2\text{O}} = 750\text{g}$ воде загреје од $t_1 = 0^\circ\text{C}$ до $t_2 = 100^\circ\text{C}$ доведена је комаду бакра масе $m_{\text{Cu}} = 3,5\text{kg}$. За колико степени се повећала температура бакра након довођења топлоте? Специфичне топлотне капацитативности воде и бакра су $c_{\text{H}_2\text{O}} = 4180\text{J/(kgK)}$ и $c_{\text{Cu}} = 385\text{J/(kgK)}$. (20п)

5. Идеални једноатомски гас врши циклус који је приказан на слици. Ако је процес $3 \rightarrow 1$ адијабатски, извести формуле које показују зависности свих количина топлота и радова које гас размењује и врши у сваком процесу циклуса као функције температуре. На крају извести формулу зависности корисног дејства η машине која ради по овом циклусу само од температура у стањима 1, 2 и 3. (20п)

Задатке припремили: др Сања Тошић, др Бојан Николић, Институт за физику, Београд

Рецензент: др Драган Д. Маркушев, Институт за физику, Београд

Председник Комисије за такмичења ученика средњих школа ДФС: др Александар Крмпот, Институт за физику, Београд

ТАКМИЧЕЊЕ ИЗ ФИЗИКЕ УЧЕНИКА СРЕДЊИХ ШКОЛА
ШКОЛСКЕ 2012/2013. ГОДИНЕ.

II РАЗРЕД

Друштво физичара Србије
Министарство просвете, науке и технолошког
развоја Републике Србије
РЕШЕЊА ЗАДАТАКА

ОПШТИНСКИ НИВО
17.02.2013.

P1. Поставимо координатни систем тако да се x оса поклапа са правцем и смером кретања тела док је у оса ортогонална на површину подлоге. Други Њутнов закон пројектован на осе система даје следеће једначине: $ma = bt\sqrt{3}/2 - \mu N$ (4п), $0 = N + (1/2)bt - mg$ (4п). У тренутку одвајања од подлоге сила нормалне реакције подлоге је нула, $N = 0$ (4п). Из тог услова добијамо тренутак полетања тела, $t = 2mg/b$ (3п). Заменом у прву једначину добијамо: $a = g\sqrt{3}$ (5п).

P2. Коефицијент корисног дејства бојлера је $\eta = P_k/P$ (2п) па је корисна снага: $P_k = \eta P$ (2п). Корисну снагу бојлера можемо добити и као: $P_k = Q/\tau$ (2п). Количина топлоте је:
 $Q = m_{\text{H}_2\text{O}}c_{\text{H}_2\text{O}} t_2 - t_1 = \rho_{\text{H}_2\text{O}}Vc_{\text{H}_2\text{O}}(t_2 - t_1)$ (3п), па је снага:
 $P_k = Q/\tau = m_{\text{H}_2\text{O}}c_{\text{H}_2\text{O}} t_2 - t_1 / \tau = \rho_{\text{H}_2\text{O}}Vc_{\text{H}_2\text{O}}(t_2 - t_1)/\tau$ (3п). Искористивши израз за снагу $P_k = \eta P$ добијамо:
 $\eta P = \rho_{\text{H}_2\text{O}}Vc_{\text{H}_2\text{O}}(t_2 - t_1)/\tau$ (3п). Тражена запремина је: $V = \eta P \tau / [\rho_{\text{H}_2\text{O}}c_{\text{H}_2\text{O}} t_2 - t_1] = 4,6 \cdot 10^{-4} \text{ m}^3$ (5п).

P3. Количина ваздуха се не мења па је: $p_1V_1/T_1 = p_2V_2/T_2$ (2п), тј. $V_1/V_2 = (p_2T_1)/(p_1T_2)$ (2п). Такође важи да је: $p_2 = p_1 + mg/S = 1,33 \cdot 10^5 \text{ Pa}$ (4). Ако су h_1 и h_2 почетна и крајња висина клипа у односу на дно посуде, онда је: $(Sh_1)/(Sh_2) = (p_2T_1)/(p_1T_2)$ (4п) одакле је $h_2 = h_1 p_1 T_2 / (p_2 T_1)$ (3п). Промена висине клипа је: $\Delta h = h_2 - h_1 = h_1 p_1 T_2 / (p_2 T_1) - h_1$ (3п), односно $\Delta h \approx -0,16 \text{ m}$ (2п).

P4. Количина топлоте потребна за загревање воде је: $Q_{\text{H}_2\text{O}} = c_{\text{H}_2\text{O}}m_{\text{H}_2\text{O}}\Delta T_{\text{H}_2\text{O}} = 313500 \text{ J}$ (4п). За бакар важи: $Q_{\text{Cu}} = c_{\text{Cu}}m_{\text{Cu}}\Delta T_{\text{Cu}}$ (4п) па је тражена промена температуре: $\Delta T_{\text{Cu}} = Q_{\text{Cu}}/(m_{\text{Cu}}c_{\text{Cu}})$ (4п). С обзиром да је $Q_{\text{Cu}} = Q_{\text{H}_2\text{O}}$ (2п), добијамо да се температура бакра повећала за: $\Delta T_{\text{Cu}} = Q_{\text{H}_2\text{O}}/(m_{\text{Cu}}c_{\text{Cu}}) \approx 233 \text{ K}$ (6п).

P5. $1 \rightarrow 2$ ($p = \text{const}$): Пошто је $p_1 = p_2$ (1п) и $pV = RT$ (1п), рад постаје:

$A_{12} = p_1(V_2 - V_1) = R(T_2 - T_1)$ (3п). Промена унутрашње енергије је: $\Delta U_{12} = U_2 - U_1 = 3R/2 T_2 - T_1$ (1п),

а количина размењене топлоте: $Q_{12} = A_{12} + \Delta U_{12} = 5R/2 (T_2 - T_1)$ (2п);

$2 \rightarrow 3$ ($V = \text{const}$): Пошто је $V_2 = V_1$ (1п), следи да је $A_{23} = 0$ (1п) и

$Q_{23} = \Delta U_{23} = U_3 - U_2 = 3R/2 (T_3 - T_2)$ (2п);

$3 \rightarrow 1$ (адијабатски процес): Пошто је $Q_{31} = 0$ (1п), следи

$A_{31} = -\Delta U_{31} = -(U_1 - U_3) = (3R/2)(T_3 - T_1)$ (2п);

Коефицијент корисног дејства је: $\eta = (A_{12} + A_{23} + A_{31})/Q_{12}$ (1п). Заменом

одговарајућих вредности добијамо $\eta = (2T_2 - 5T_1 + 3T_3)/(5T_2 - 5T_1)$ (4п).

